

секторі національних економік, недостатній платоспроможний попит і недостатність довіри системних інвесторів.

Стабільно функціонуючий біржовий ринок цінних паперів є одним із чинників, що визначають інвестиційний клімат у країні, сприяють залученню й перерозподілу інвестиційного капіталу у найбільш перспективні сфери економіки. Все це активізує проблему виведення біржового ринку України з кризи, проведення суттєвих перетворень у технології організації і програмно-апаратному забезпеченні вітчизняних фондових бірж, підвищенні їх конкурентоспроможності.

Список використаних джерел:

1. Ринок цінних паперів України. Український інститут розвитку фондового ринку. Науковий, виробничо-практичний журнал. – № 11. – 2014.
2. Ринок цінних паперів України. Український інститут розвитку фондового ринку. Науковий, виробничо-практичний журнал. – № 12. – 2013.
3. Фондовий ринок України: сучасний стан, проблеми розвитку та перспективи / О.А. Джусов, А.С. Коротун // Економічний простір. Збірник наукових праць. – 2009. – № 32.
4. Грушко В.І. Торгівля цінними паперами: Підручник / за ред. проф. В.І. Грушка. – К.: Університет економіки та права «КРОК», 2011. – 392 с.

Шmineць Н.І.

студентка,

Науковий керівник: Кульчицький М.І.

професор,

Львівський національний університет імені Івана Франка

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ТРАНСФЕРТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Економічні перетворення та державні зміни у бюджетній сфері, які відбуваються в нашій державі упродовж останніх років, свідчать про недосконалість вітчизняної трансфертної політики, залишаючи актуальною проблему збалансування фінансових ресурсів органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Міжбюджетні трансферти в Україні є основною формою реалізації міжбюджетних відносин і спрямовані на збалансування та вирівнювання фінансової спроможності відповідних бюджетів. Згідно з Бюджетним кодексом України, міжбюджетні трансферти поділяються на:

1) дотації вирівнювання – міжбюджетні трансферти на вирівнювання дохідної спроможності бюджету, який його отримує;

2) субвенції – міжбюджетні трансферти для використання з певною метою в порядку, визначеному органом, який прийняв рішення про надання субвенції;

3) кошти, що передаються до Державного бюджету та місцевих бюджетів з інших місцевих бюджетів;

4) додаткові дотації – міжбюджетні трансферти на вирівнювання фінансової забезпеченості місцевих бюджетів; на компенсацію втрат доходів місцевих бюджетів, що не враховуються під час визначення обсягу міжбюджетних трансфертів, внаслідок надання пільг, установлених державою;

5) інші додаткові дотації [2].

Аналіз стану надання міжбюджетних трансфертів в Україні свідчить про низку недоліків. Так, впродовж останніх років спостерігається зростання дотаційних бюджетів, тоді як частка бюджетів-донорів у 2013-2014 рр. є незмінною та залишається на рівні 4,8%. (табл. 1).

Причиною неефективності трансфертної політики є те, що у місцевих органів влади відсутні стимули до пошуку додаткових (власних) джерел, а існує лише вилучення коштів у бюджетів-донорів на користь бюджетів-реципієнтів [3, с. 10].

Що ж до України то за підсумками 2010–2014 років темп приросту обсягів міжбюджетних трансфертів порівняно з попереднім роком склав 12,7%. Зауважимо, що на противагу ситуації минулого року їх зростання відбувалось вищими темпами, ніж доходів місцевих бюджетів (рис. 1), що свідчить про зниження можливостей органів місцевої влади фінансувати весь обсяг власних видатків.

Як свідчать результати проведеного аналізу, система трансфертної політики України є недосконалою [4, с. 31]. Головними недоліками даної системи є:

– нераціональність розмежування повноважень між державними і місцевими органами влади;

– невідповідність між доходами та видатками, що покладені на органи місцевого самоврядування;

– неефективний механізм розподілу фінансової допомоги (трансфертів).

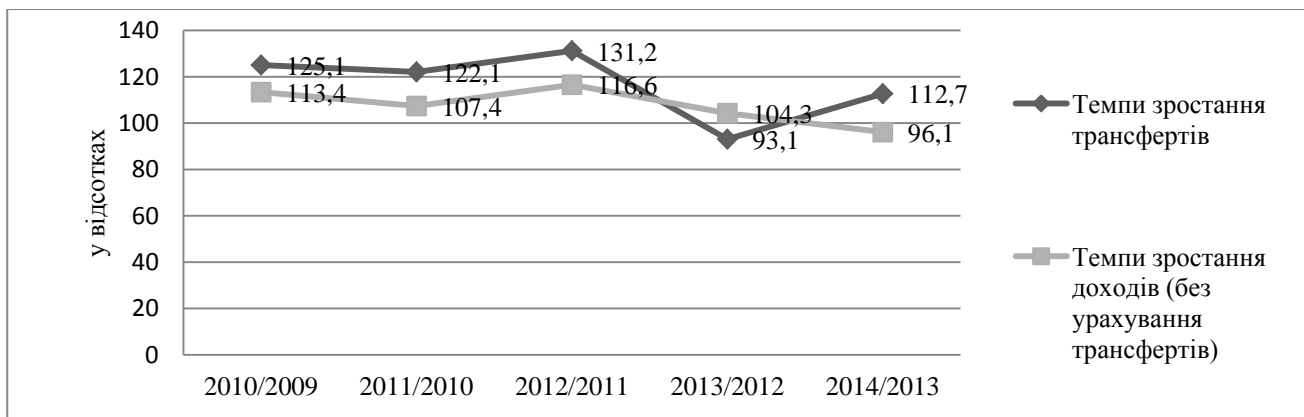
Також, доцільно виділити проблеми розрахунку і надання міжбюджетних трансфертів. По-перше, це суб'єктивний підхід у процесі розподілу трансфертів і значна його частка у формуванні доходів місцевих бюджетів. По-друге, недоліками теперішньої системи надання трансфертів є незначне врахування потреб громад при їх обчисленні.

Таблиця 1

Склад бюджетів, які мали міжбюджетні відносини з державним бюджетом (дотації вирівнювання з державного бюджету і кошти, що передаються до державного бюджету), 2010-2014 рр.

№ п/п	Показник	Роки				
		2010	2011	2012	2013	2014
1	Усього бюджетів, що стосуються державного бюджету	692	692	692	692	692
2	З них: бюджетів-донорів, усього	37	24	33	33	33
3	у т.ч. бюджетів міст – обласних центрів	8	4	8	7	9
4	бюджетів інших міст	23	17	22	23	20
5	бюджетів областей	2	-	-	-	-
6	бюджетів районів	4	2	2	2	4
7	бюджету Києва	1	1	1	1	-
8	Частка бюджетів-донорів у загальній кількості бюджетів, %	8,0	5,3	4,3	4,8	4,8
9	Частка дотаційних бюджетів у загальній кількості бюджетів, %	94,8	96,4	95,2	95,2	95,2
10	Частка міжбюджетних трансфертів у дохідній частині державного бюджету, %	3,70	2,74	0,8	1,0	0,4

Джерело: розраховано автором на основі [1]

Рис. 1. Темпи зростання трансфертів та доходів місцевих бюджетів, 2010-2014 рр.

Джерело: складено автором на основі [1]

Механізмом, який дозволяє ефективно владнати інтереси всіх учасників бюджетного процесу (регіонів-донорів та регіонів-реципієнтів) є бюджетний або так званий податковий федералізм, який на сьогодні набув широкої популярності в багатьох унітарних та федеративних країнах. Основою бюджетного федералізму є відповідність доходів та видатків бюджетів, що сприяє зменшенню обсягів трансфертів та дозволяє використовувати кошти на виконання завдань, що сприятимуть розвиткові країни.

Для розв'язання зазначених проблем ми пропонуємо шляхи вдосконалення трансфертної політики, які повинні відповідати таким вимогам:

- розподіл трансфертної допомоги залежно від цілей та механізмів розподілу на поточну й інвестиційну, а також на вирівнюючу і стимулюючу;

- виділення в складі поточної допомоги дотацій та субвенцій як основних форм трансфертної підтримки;

- поділ трансфертної допомоги повинен проводитися на основі об'єктивних критеріїв бюджетної забезпеченості;

- здійснювати прогнозування обсягів та принципів поділу трансфертної допомоги, що дозволило б місцевим органам влади самостійно прогнозувати власні витрати на основі прогнозних обсягів трансфертної допомоги;

- законодавче закріплення узагальнених принципів та вимог до механізмів вирівнювання бюджетів адміністративно – територіальних одиниць.

Доповнюючи перелік даних вимог, ми пропонуємо надавати трансфертну допомогу місцевим бюджетам з Державного бюджету через два фонди: Фонд регіонального розвитку (інвестиційна підтримка місцевих громад) та Фонд компенсацій і фінансової підтримки місцевого самоврядування (соціальні виплати, пільги окремим категоріям тощо).

Розширення самостійності місцевих органів влади, що надають відповідні бюджетні послуги, використання адресного фінансування, завершення переходу до страхової медицини, запровадження оцінок якості послуг та результативності бюджетних витрат, реструктуризація існуючої неефективної бюджетної мережі вимагають наділення місцевих громад більшими бюджетними і видатковими повноваженнями та відповідальністю за правильністю їх використання.

Таким чином, реформування системи трансфертної політики варто розглядати як зв'язуючу ланку усієї системи соціально-економічних перетворень, які покладені в основу стратегії розвитку України. У більш ширшому аспекті дана реформа, при її успішній реалізації, дозволить сформувати в Україні правову державу, яка заснована на чіткому

розмежуванні повноважень між органами влади різних рівнів їх підзвітності та прозорості [5].

Застосування рекомендованих шляхів сприятиме удосконаленню міжбюджетних трансфертів та підвищенню ефективності державної трансфертної політики України.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державного казначейства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://treasury.gov.ua>.

2. Бюджетний кодекс України від 01.10.2011 р. № 2456-17 [Електронний ресурс] // ВВР України. – 2010. – № 50-51. – Ст. 572. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.

3. Макаренко Л. М. Забезпечення регіонального розвитку в системі міжбюджетних відносин України : автореф. дис. к.е.н. : спец. 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка» / Л. М. Макаренко. – К., 2007. – 20 с.

4. Швець В. Я. Концептуальні підходи до вдосконалення системи міжбюджетних трансфертів / В. Я. Швець // Фінанси України. – 2005. – № 5. – С. 23–31.

5. Казюк Я. М. Система фінансового вирівнювання та особливості методик визначення міжбюджетних трансфертів: досвід європейських країн / Я. М. Казюк // Сучасні проблеми освіти і науки: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 26-27 січня 2013 року, м. Будапешт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://scaspee.com/6/post/2013/01/35.html>

Шпак А.О.

студентка,

Науковий керівник: Маршук Л.М.

асистент,

Вінницький торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

ДОСЛІДЖЕННЯ СУТНОСТІ ТА СКЛАДОВИХ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Перехід до ринкової економіки вимагає від підприємства підвищення ефективності виробництва, конкурентоспроможності продукції та послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, і управління виробництвом, активізації